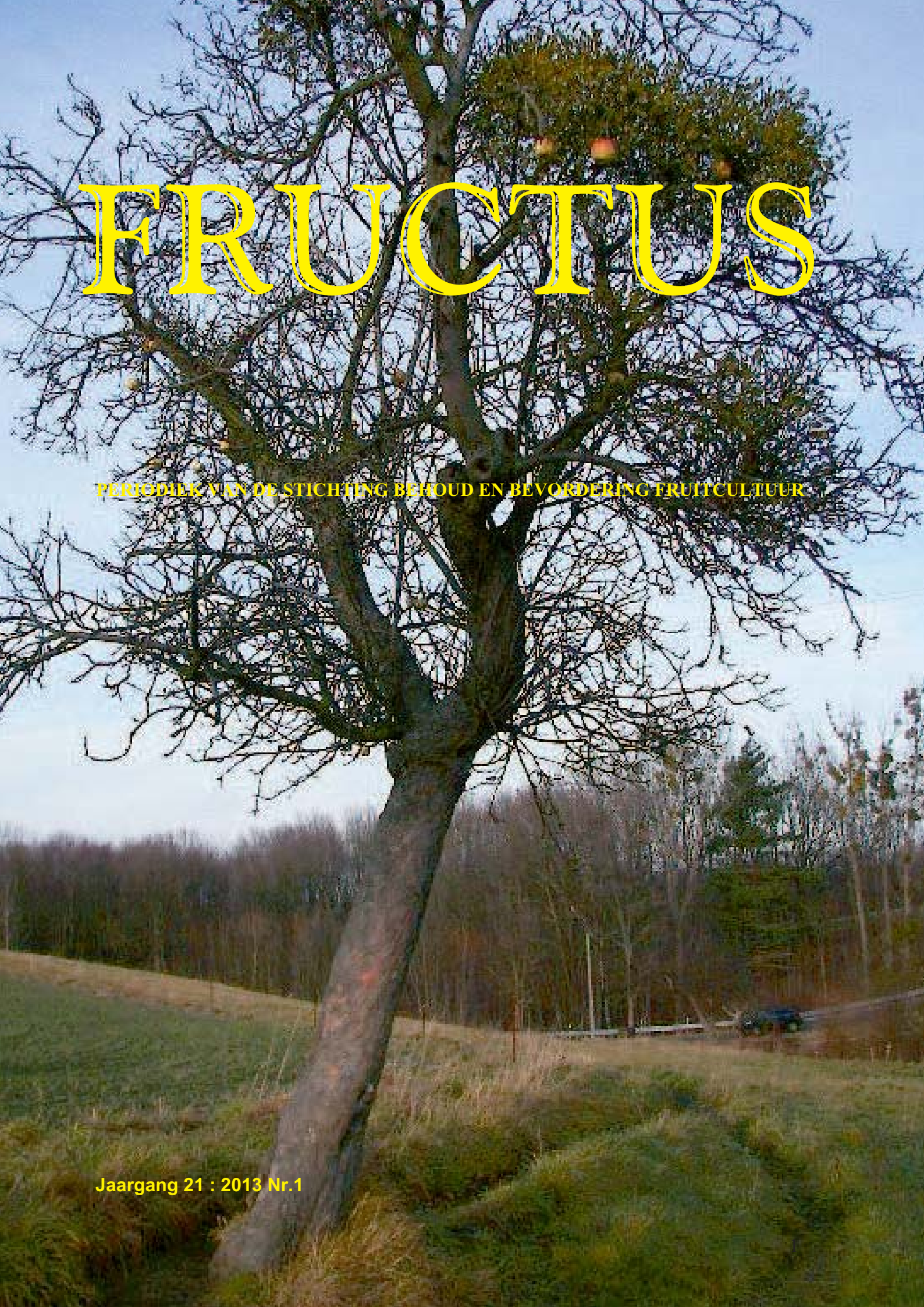




FRUCTUS

PERIODIEK VAN DE STICHTING BEHOUD EN BEVORDERING FRUITCULTUUR

Jaargang 21 : 2013 Nr.1

Colofon

Fructus: jaargang 21 : 2013 nr. 1

Inhoud

'Ziej door den olden beum wel stoan' Zie je daar die oude boom wel staan. Oude hoogstamboom langs een bospad. 1

Colofon	2
Agenda	3
Kolommetje	3
Oproep	4
Appelboek.	4
Lektuur	5
Bomen vormen	6
Oude boomgaard-restanten	10
Kasteel Doorwerth	17
Kenmerken van vruchten	20
Dakakkers en fruitlanen.	22
Gomziekte op kersebomen	24
Slakkenhuisjes	27
Bijenhoudersvereniging.	29
Pruimenspinselmot	31
Advertenties.	32

Wat beoogt de stichting?

De stichting wil de Fruitcultuur behouden en stimuleren. Hieronder wordt verstaan dat de stichting die activiteiten zal organiseren die nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken. Zoals bijvoorbeeld: voorlichting geven omtrent aanplantingen, snoeien, bemesten, natuurlijke bestrijding van ziekten enz. Elke abonnee kan vragen betreffende deze zaken aan de stichting stellen. U kunt ook per Email vragen stellen. De stichting geeft sinds begin 1993 een kwartaaltijdschrift, genaamd '**Fructus**' uit.

Een ieder kan een eigen artikel hierin schrijven of een idee hiervoor voorstellen. Verder geeft de stichting nog diverse lectuur uit over de fruitteelt. Het tijdschrift wordt aan iedere abonnee, donateur, subsidiegever en begunstiger verstrekt, hoe wordt men abonnee, donateur, subsidiegever of begunstiger? Maakt men minimaal Euro 25,— per jaar over (buitenland Euro 38,—) op een van de boven vermelde rekeningen dan ontvangt men alle uitgaven van dat jaar van het tijdschrift '**Fructus**', franco thuis. Iedere abonnee, donateur, subsidiegever en begunstiger heeft altijd gratis toegang tot de museumtuin, bijeenkomsten, lezingen, tentoonstellingen enz.

Administratie-gegevens:

Stichting 'Fruitcultuur'
Postbus 83 NL - 6980 AB Doesburg

Algemeen tel.nr. tot 20.00 uur 06 51268802

Postgiro: 238 51 93 - IBAN: NL 36 PSTB 0002 3851 93. BIC: PSTBNL21.
RABO - bank: 31.50.94.729 - IBAN: NL 07 RABO 0315 0947 29. BIC RABONL2U.

Internet: www.tolderas.nl

Email: fructus@scarlet.nl

Fructus verschijnt eenmaal per kwartaal: omstreeks eind januari, april, juli en oktober.

Abonnementen:

Prijs: Euro 25,— per jaar.

Buitenland Euro 34,— per jaar.

Losse nummers Euro 7,—.

Losse nummers bij toezending Euro 9,—.

Inclusief verzendkosten, bij vooruitbetaling.

Betaling door overmaking van het bedrag op een van bovenvermelde rekeningen.

Abonnementen lopen van januari tot december.

Opzegging abonnement, schriftelijk voor begin nieuwe jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Vormgeving, opmaak, initiatief, idee en titel © 1993 : Bennie Giesen.

Zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de stichting mag niets uit deze uitgave, op welke manier dan ook, vermenigvuldigd worden.

Alle foto's, tekeningen enz. in dit tijdschrift zijn van de stichting, tenzij een andere herkomst hierbij is vermeld. ISSN nummer : 0929-6395 - 'Fructus'.

Museum en museumtuin 't Olde Ras

Gevestigd aan de Parallelweg Den Helder 1 - 6982 DV Doesburg.

Agenda 2013

De museumtuin is elke woensdag- en donderdagmorgen van 8.30 - 11.30 uur geopend.
Van 15 oktober 2012 tot medio april 2013 is de tuin ook geopend voor bomenv verkoop op zaterdag van 8.30 - 13.00 uur (bij vorst gesloten).

Voor speciale rondleidingen vanaf 10 personen kunt u een afspraak maken.

Kolommetje

ÉÉN HELE SINASAPPEL

Op het moment dat ik dit kolommetje schrijf moet het nog kerst worden en wanneer u het leest is kerst alweer voorbij. Tijd is een gek begrip.

Vanmorgen, bij het openschuiven van de gordijnen is de wereld wit. De sneeuw, die ze voor morgen hadden 'besteld' was blijkbaar al wat eerder gevallen. Een tuinklant voor vandaag afgebeeld en dus tijd voor dit kolommetje!

Gek, bij het zien van de sneeuw verlangde ik opeens naar kerst. Ik ben een wintermens, hoewel ik de andere seizoenen ook fantastisch vind heeft december bij mij toch wel een streepje voor (en januari een streepje achter, om in dezelfde stijl te blijven). Natuurlijk de dagen zijn kort maar de boekenkast staat vol met 3000 boeken die ik voor een deel weer aan het herlezen ben. Slecht voor de boekwinkel maar goed voor mijn portemonnee. En zo spring ik ook nu weer, zoals gewoonlijk, van de hak op de tak. Vroeger, met al die hoogstammen, was dat een krachtsinspanning maar tegenwoordig valt dat wel mee.

Terug naar de kerst. Sommige mensen, en vooral hotemetoten, schrijven hun memoires. Ze herinneren zich iedere scheet (in figuurlijke zin) die ze gelaten hebben, ook toen ze nog als baby bij hun moeder op schoot zaten. En natuurlijk waren ze toen al een voorbeeld voor de omgeving dat mensen in de buurt paf deed staan. Hun latere grootse daden wierpen toen al hun schaduw vooruit.

Nee, ik heb dat helemaal niet, misschien heb ik de herinneringen verdrongen hoewel, wat ik nog wél weet, heel plezierig is. Ik heb óók niks met memoires omdat het mijns inziens teveel verzonnen en opgepoetste 'herinneringen' zijn

Eén herinnering (wat weinig voor een boek) staat me nog wél helder voor de geest (ik heb het u, dacht ik, al eens eerder verteld). Dat is de sinasappel, die ik kreeg na de zondagsschoolavond, vlak voor kerst. Natuurlijk was er warme chocolademelk met een roomboter kransje van van der End, een van de bakkers op ons dorp, een kerstverhaal (niemand kon dat zo mooi vertellen dan mevrouw Koekman) en na afloop een boekje van W.G.van de Hulst (uitgeverij Callenbach die overigens nu niet meer als zelfstandige uitgeverij bestaat) en... een prachtige sinasappel. Hoe komt het toch dat vooral die sinasappel zo vast in je herinnering zit? Ik weet niet meer of de sinasappel toen al een gewone vrucht was. Blijkbaar niet, het was een schat die je goed vast hield, er mocht niets mee gebeuren. Moest je hem thuis delen of mocht je hem helemaal alleen opeten? Ik weet het niet meer.

Kom daar nu eens om, Als je als kind geen computerspel of een duur stuk elektronica krijgt valt dat behoorlijk tegen.

Genoeg hierover, u heeft gelijk!

Het is inmiddels januari, kerst is alweer een paar weken achter de rug.

Het nieuwe seizoen staat voor de deur.

De dagen worden langer (maar: 'Als de dagen beginnen te lengen begint de vorst te strengen!')

Als fruitliefhebber besef je steeds hoe afhankelijk je bent van het weer. Vorig jaar reduceerde één steenkoude nacht op veel plaatsen de perenoogst, hopelijk gebeurt dat dit jaar niet. Er waren (in Lelystad) wel veel appels. Ik maak nog appelmoes van het ras Ontario (boom gekocht in Doesburg bij het u bekende adres, ik dacht destijds een pruim van het ras Ontario te kopen maar heb geen spijt van deze miskoop). Prima moesappel en heel goed te bewaren (ik krijg niet betaald voor deze reclame) en goudreinetten van Cor Rinkema waar ik regelmatig kom snoeien.

Mocht er toch weer wat misgaan dan niet (teveel getreurd: we hebben altijd de sinasappel nog. Geen exclusieve vrucht meer zoals vroeger en u hoeft niet te wachten tot de komende kerstdagen: ze zijn het hele jaar te koop voor weinig! Maar daarmee is er wel een stuk plezier verdwenen.

Peter Kouwenhoven

Oproep

Onze voorzitter en initiatiefnemer van de stichting, Bennie Giesen, heeft te kennen gegeven dat hij met de activiteiten van de stichting wenst te stoppen.

Hij heeft de leeftijd van 70 jaren bereikt en vind het welletjes.

De stichting is gezond, is vol met activiteiten en heeft nog steeds een brede belangstelling in het gehele land en in het buitenland.

Wij doen hierbij een oproep voor een vervanger die de stichting kan overnemen.

Voor verdere inlichtingen kunt u contact opnemen met de stichting via mail of telefoon.

Abonnement

Denkt u nog aan uw abonnementsgeld voor 2013 indien u dit nog niet voldaan heeft. Vriendelijke dank.

Hij is klaar het appelboek.

Hierin zijn alle appels beschreven en afgebeeld in kleur welke in de museumtuin staan aangeplant.

Er staan 729 rassen appel in die alle uitvoerig zijn beschreven en afgebeeld met ruime foto's zodat een ieder de appel hiervan kan terug kennen. Verder staan er in het register 6160 synoniemnamen van deze rassen. Het geheel telt 1310 bladzijden.

Het is uitgevoerd als PDF-bestanden op DVD-schijf en kunt u eventueel gewoon afdrukken. Elke letter is in een apart blok gezet zodat u een en ander eenvoudig kunt opzoeken. Voor wie nog geen PDF-reader heeft is deze eenvoudig en gratis via internet te downloaden. Zoek naar Adobe en PDF.



Wij hebben de prijs gehouden op 50,-- euro plus 5,-- euro voor verzending (buitenland 8,-- euro).

U als abonnee betaald geen verzendkosten. Wilt u hem ontvangen maakt u dan het bedrag over op één onzer rekeningnummers o.v.v. appelboek. Wel uw adres vermelden.

Lectuur

Uitgegeven door de stichting, wilt u een of meerdere van deze werken toegestuurd krijgen. Maakt u dan het betreffende bedrag over op een onzer rekening nummers onder vermelding van de titel(s). Bij de aanschaf van meerdere titels kunt u de verzendkosten nemen van de titel met de meeste verzendkosten. U kunt deze ook verkrijgen bij uw bezoek aan de museumtuin of fruitshow. U bent dan uiteraard geen verzendkosten verschuldigd.

Verder zijn er tijdens de fruitshow nog enkele bijzondere, zeldzame en oude boekjes verkrijgbaar.

Bijzondere recepten:

Zesde geheel vernieuwde druk is klaar. Het boekje is uitgebreid met 28 bladzijden met nieuw geplaatste recepten. Prijs Euro 10,—. Inclusief verzendkosten Euro 13,—.

Perenregister:

Peter Engelsman & Bennie Giesen. Er staan 3307 pererassen vermeld in het register. Daarnaast worden nog 2486 synoniemen genoemd. Verder een erg uitgebreide literatuurlijst en herkomst gegevens. Een exclusief standaardwerk. Prijs Euro 11,—. Incl. verzendkosten Euro 14,—.

Bestuivertabellen voor houtige fruitgewassen (Uitverkocht: indien u 5 euro overmaakt op ons gironummer o.v.v. bestuivertabellen, wordt u het boekje als PDF-bestand toegemailed, mailadres vermelden)

Het boekje met bestuivertabellen bevat 154 kerserassen, 426 pererassen, 181 pruimerassen en 646 appelrassen en verder nog andere fruitsoorten. Prijs is Euro 12,—. Incl. Verzendkosten Euro 15,—.

Prunus, algehele revisie en benoeming nieuwe sectie Myrtifolia in het Ondergeslacht

Laurocerasus. *B.J. Giesen.* Het geslacht Prunus opnieuw ingedeeld. 400 Prunussoorten, 74 nieuwe combinaties, 82 zwart/wit afbeeldingen, 100 kleurenfoto's, 501 blz. Genaaid en harde kaft met goudopdruk, luxe uitgave. Prijs is Euro 190,—, inclusief verzendkosten Euro 200,—. (Laatste 3 exemplaren - 50%)

Fruitbomen en diversen

Door vernieuwing en reorganisatie hebben wij vele fruitbomen over die dubbel aanwezig zijn, ook zijn er diverse attributen, gereedschappen en boeken over die wij te verkoop aanbieden voor aantrekkelijke prijzen. (Er is geen lijst!)

Deze worden verkocht tijdens de openingstijden en vanaf maart 2013 ook op meerdere dagen (kijk voor die speciale openingstijden op de site van de stichting), wij zullen dit vroeg genoeg aankondigen.

Verkoop tot medio april elke woensdag- donderdag van 8.30 - 11.30 uur,
Van 15 oktober tot begin april ook zaterdags open van 8.30-13.00 uur, bij vriezend weer gesloten.

- **Museumtuin 't Olde Ras - , Parallelweg Den Helder 1 te Doesburg**
Gelegen pal aan de N 317 hoek N 338
Tel. 0651268802
Internet: www.tolderas.nl

Bomen vormen

WE GAAN HIER
VERDER IN ONZE SERIE
MET HET BEHANDELEN
VAN HET ONDERHOUD
AAN (LEI)FRUITBOMEN.

Bij de vorming van leibomen kunnen we er niet genoeg op wijzen dat de handelingen steeds weer herhaald moeten worden. Zijn scheutjes weer vanaf een 15 cm gegroeid dan moeten we weer opnieuw de scheuten buigen en aanbinden zodat ze in de goede vorm komen. Zo krijgt u een goed geleide boom zoals u die in de goede stand wilt hebben.



Prachtig gevormde leibomen die dienst doen als haag.

*Buigen van de
scheut, de onder-
ste is weggenomen
voor een betere
groei.*



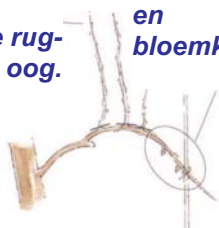
*Aanbinden van
de scheut.*

*Vanaf het eerste jaar kunt u de ombuigmethode toepassen.
Resultaat een snelle vruchtzetting.*

*Deze methode is ook interessant bij sterke scheutgroei
aan appelbomen waar de vruchtzetting bij snoei op drie
ogen nogal wat tegenvalt.*

*De top van een goede scheut wordt naar beneden gebogen
zodat zich er een ronde boog vormt van die scheut.*

*Terugsnoei van de rug-
scheuten op één oog.*

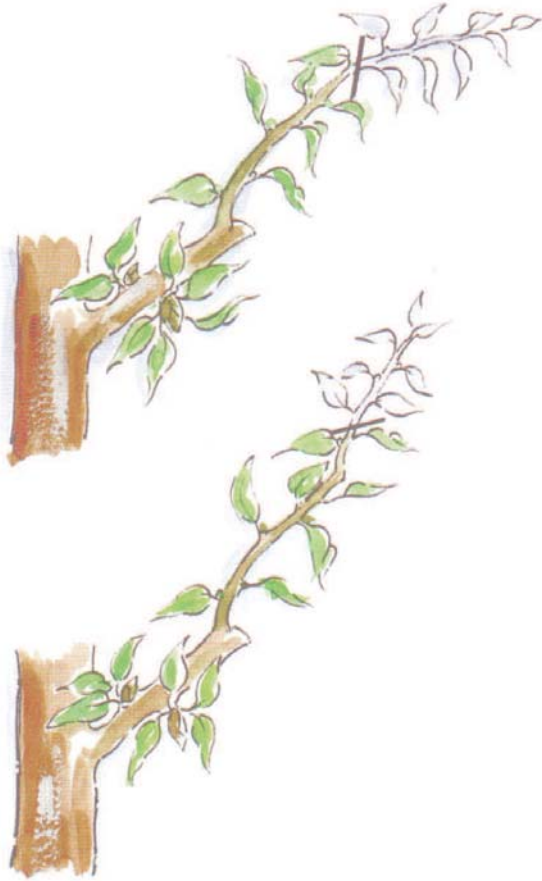


*Ontwikkeling
van overgangs-
en
bloemknoppen.*

*In het tweede jaar zien we dat op de rug van de uitgebogen
scheut diverse nieuwe scheuten ontstaan.*

*Het einde van de uitgebogen scheut zal minder door
voeding bediend worden, de ogen op eind zullen hierdoor
sneller omgezet worden in kortlot en vruchtknoppen.
De scheuten die op de rug zijn ontstaan worden later
verwijderd tot op één oog.*

*De door de snoei versterkte ogen aan het eind van de
scheut zullen in het tweede of derde jaar vruchten dragen.*



Bij het toppen van de scheuten en de hierbij behorende zomersnoei is het belangrijk dat we dit op de juiste tijd uitvoeren.

Het doel hiertoe is om de vorming van knoppen en vruchthout te bevorderen en ze van meer voeding te voorzien.

Vanaf mei tot eind juli kan het nuttig zijn om scheuten van hun top te verwijderen, vooral als deze te sterk willen groeien wat vooral voor kan komen aan de top van de takken.

Top de nieuwe scheut die te sterk wil groeien terug tot zes of zeven bladeren (links op de tekening).

Na een veertiental dagen zal zich meestal al een nieuwe scheut ontwikkeld hebben. Deze wordt dan getopt tot één of twee blaadjes van die nieuwe scheut over blijven (links op de tekening).



Ook worden de scheuten getopt op één of twee blaadjes die zich in of nabij vruchthout of jonge vruchtjes ontwikkelen (links op de tekening).

Dunnen van de vruchten.

U zult ongetwijfeld gemerkt hebben dat appel- en perebomen het ene jaar meer vruchten dragen dan het andere jaar. Ook ander fruitsoorten hebben hier wel last van. Dit noemt men beurtjaren. Dit is natuurlijk gegeven waar bijna alle rassen min of meer last van hebben. De vruchten hebben in hun pitten stoffen die de knopvorming voor het volgende seizoen tegengaan, dus veel vruchten met veel pitten (zaden), dan ook veel van die stoffen.

Door de vruchtjes op tijd uit te dunnen kan men dit beperken.



Bij sterke vruchtdracht (in een draagjaar) maar ook van vol bezette clusters (bijvoorbeeld als zich meerdere vruchtjes bijeen hebben gezet) wordt er gedund. Dit doen wij als de lenterui (junirui) is geweest. Omstreeks die tijd gooit de boom overtollige vruchtjes van de boom af. Hierna gaan we de peren dunnen en verwijderen we slecht gevormde vruchtjes of te kleine of misvormde vruchtjes zo dat we er maximaal twee per cluster overhouden. Kunnen we dit zo regelen als op de tekening om de buitenste te laten staan is dat helemaal oké. Het hout wordt niet beschadigd.

Bij appel laten we er één staan, het liefst in het midden van de cluster.

Onderhoud en verjongingssnoei

Vaak zien we bomen die slecht zijn onderhouden, ze hebben ziekten, zitten vol mossen en andere ongeregeldheden. Hier kunnen we eenvoudig wat tegen doen om de boom beter te laten presteren.

We verwijderen we alle niet bruikbare scheuten die op allerlei plaatsen kunnen ontstaan.

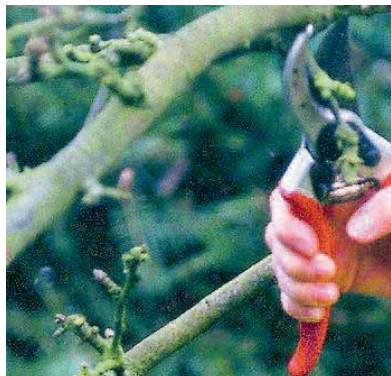
Dit doen we op geregelde tijden en niet pas na jaren.

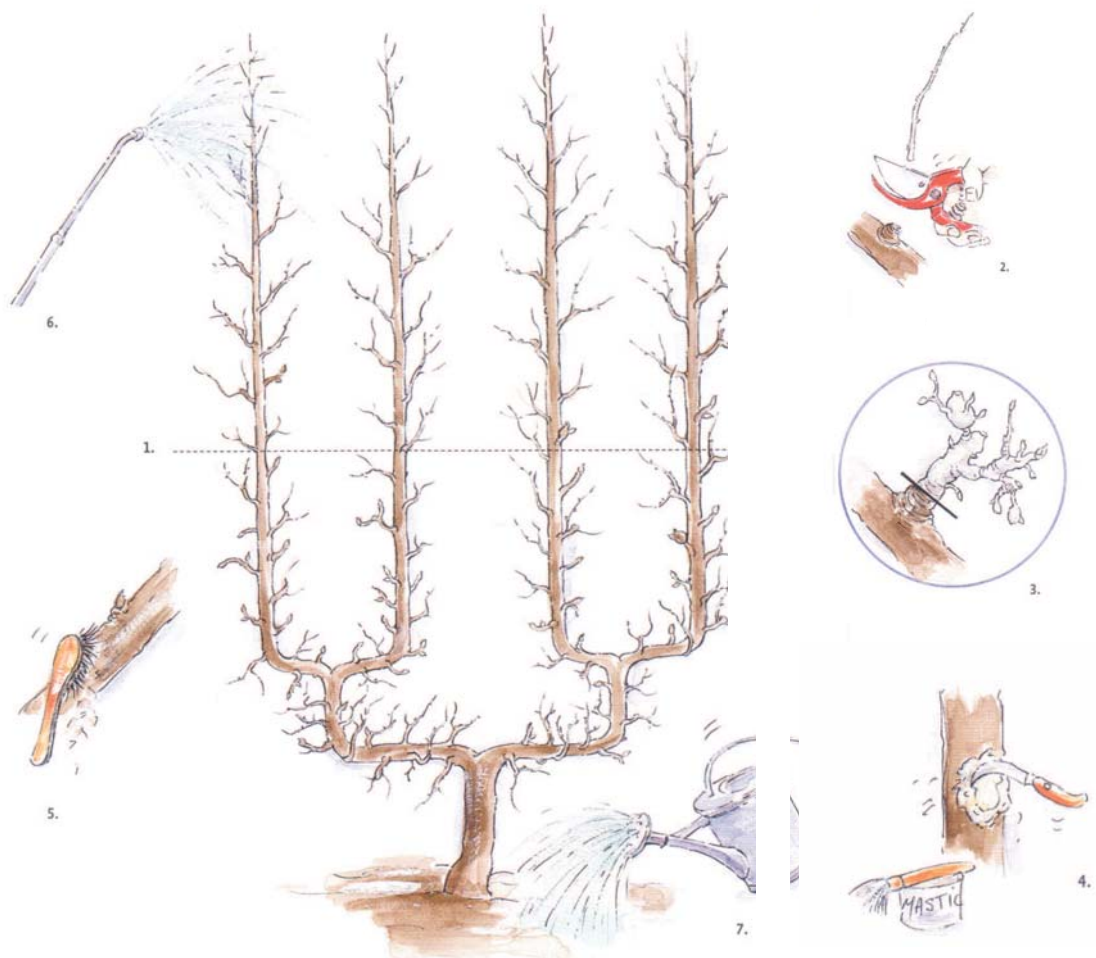
Zo kunnen we de boom goed onderhouden en mooi in vorm krijgen.

Na jaren van vruchtdracht zullen het kortlot steeds groter worden, dan is het tijd om dit vaak gecompliceerd vruchthout te verwijderen.

In de nabijheid zullen zich nieuwe ogen ontwikkelen

Te groot kortlot verwijderen, overdadige mosgroei (geheel links).





Onderhoudshandelingen en verjonging aan een palmet.

1 - De opgaande takken worden met tweederde ingekort.

2 - Overbodige scheuten op één oog terugsnijden.

3 - Te groot geworden vruchthout verwijderen.

4 - Grote snoeiwonden en kankerplekken uitkrabben en met een wondafdekmiddel behandelen.

5 - Mossen en andere onregelmatigheden verwijderen.

6 - Eventueel kunt u in de wintermaanden een bespuiting uitvoeren om overwinterende insecten te vernietigen.

7 - Bemesten met vloeibare of opgeloste meststoffen (ook organisch bemesten in januari - februari).



Een plaatje

waaruit men dan weer nieuw vruchthout kan vormen.

De wonden worden wel met een wondafdekmiddel behandeld om indringende ziekte te voorkomen.

Oude boomgaarden-restanten

OUDE
HOOGSTAMFRUITBOM
EN ZIJN MEESTAL EEN
SIERRAAD IN HET
LANDSCHAP.

SOMS GOED
ONDERHOUDEN, SOMS
MINDER OF GEHEEL
NIET ONDERHOUDEN
MAAR ALTIJD TONEN
ZE ALS PARELS IN DE
NATUUR EN
LANDSCHAP.



Her en der vind men nog steeds oude boomgaard restanten en oude fruitbomen die vaak ook solitair zijn aangeplant. Op onze speurtochten naar oude rassen voor onze collectie kwamen wij op de plaatsen waar nog erg mooie oude hoogstammen staan. Ook kwamen wij op plaatsen waar men nog nieuwe hoogstammen hadden aangeplant. Al met al kunnen we stellen dat de aanplant van oude fruitrassen weer in de lift zit. Voor aankleding van boerderij, landhuis of welke woning dan ook geeft de decoratie met fruitbomen een positieve uitstraling aan welk onroerend dan ook. Welke oude rassen zijn nog bekend en minder bekend, wij zetten verderop enkele op een rij en vertellen we wat over vroeger fruit telen. Wat zijn nu eigenlijk oude fruitrassen? Dat is eigenlijk maar heel eenvoudig te stellen, rassen die niet meer (commercieel) aangeplant worden behoren we bij de oude fruitrassen te noemen.



Verdwijnend fruit

Vroeger had elk gezin met een eigen erf, wel wat fruitbomen bij huis. Op de verkoop van het fruit heeft men zich niet toegelegd, doch men was in vroegere tijd zeer kwistig in het uitdelen ervan aan familie en bekenden. Ook vinden wij op het erf pruimebomen. Omdat deze vruchtbomen hier bijna overal goed groeien, worden ze op bijna alle erven gevonden.

***Wie wil daar niet wandelen.
Een oase van rust en
schoonheid.***

Appelrassen kunnen we in verschillende soorten indelen.

Calville-appels	: Framboosappel, Gravensteiner, Lombarts Calville.
Rammel-appels	: Prinzenappel, Present van Engeland.
Gulderlingen	: Zoete Gulderling, Sijden Hemdje, Gele Gulderling.
Rozen-appels	: Transparente de Cronsels, Cousinot.
Duif-appels	: Englischer Taubenapfel, Pigeon.
Ramboer-appels	: Kaiser Alexander, Geflamter Weisser Cardinal, Present van Drievoet.
Ramboerrenetten	: Reinette du Canada, Reinette Gris.
Wasreinetten	: Ananasreinette, London Pepping, Landsberger Reinette.
Borsdorfer Reinetten	: Edelborsdorfer, Zweiebelborsdorfer.
Rode Reinetten	: Sterappel, Baumann's Reinette.
Grauwe Reinetten	: Grauwe Fransosische Renet, Parker's Peppin, Grauwe Herfstrenet.
Goudreinetten	: Schoone van Boskoop, Goldparmaine, Blenheim Reinette, Berlepsch.
Streepjesappels	: Herfststreepje, Striepeling, Roter Trierweinapfel.
Spitse-appels	: Manks Codlin, Keswich Codlin.
Platte-appels	: Platte Bellefleur, Kantjesappel, Holman.

Als er geen appel- of perebomen zijn, vindt men altijd wel enkele pruimebomen. Zoete Aagt, Gronsvelder Klumpke, Adam's appel, Betuwse kwets (Hongaarsche Kwets) en Ossekop zijn fruitnamen die bijna niemand in Nederland meer kent. Notarisappel, Sterappel en Noord Hollandsche Suikerpeer dat zijn vaak de enige rassen die iemand nog van vroeger te binnen schieten. Met wat geluk komen Winterjan en Schoone van Boskoop (noemt wel ook vaak foutief Goudreinette) nog in de herinnering. Vaak stonden ze rondom een boerderij voor eigen gebruik, in de Betuwe, langs de Gelderse IJssel van Lobith tot Zwolle en Zuid-Limburg stonden bepaalde rassen in grote hoogstam-

Perenrassen kunnen we in verschillende soorten indelen.

Boterperen	: Legipont, Citron des Charmes, Beurre Hardy, Boterpeer.
Semi-boterperen	: Hertogin Elsa, Hertogin van Angoulême.
Bergamotten	: Oranjepeer, Bergamot Dijckhuis, Bergamote Bufo, Passe Crassane.
Semi-bergamotten	: Orange musque, Zomer Bergamot.
Groene-langperen	: Noubleau Poiteau, Le Curé, Le Lectier.
Flesperen	: Beurré Bosc, Enkele Kaizerin, Robert de Neufville.
Apotheker-peren	: Clapp's Favourite, Williams Bonne Chrétien.
Rousseletten	: Jut, Alexia, Speckbirne, Jumbo Jut.
Muskaat-peren	: Muskateller, Beurré Lebrun.
Reuzel-peren	: Groene Oranjepeer, Heerepeer.
Lange stoofperen	: Kreeftspeer, Winterlouwte, Provisiepeer, Winterietpeer.
Ronde stoofperen	: Zure brederode, Winterjan, Suypeer, Cadillac.
Bloedperen	: Bloedpeer, Flambouw, Maxima, Belgische Bloedpeer, IJsselbloedpeer.
Calebassen	: Calebasse de Tirlemont, Doesburgsche Zwaan, Abate Fetel.
Keutelperen	: Zwijnenkeutelpeer, Kottelpeer, Amandelbladpeer.
Wijnperen	: Franse Wijnpeer, Zalmpeer, Poire Madam.

boomgaarden. Onder de fruitbomen werden soms aardbeien geteeld, en liep het vee en de varkens zich tegoed te doen aan het rottend, afgevalen fruit. Met de komst van de laagstam verdwenen zowel de boerenboomgaarden als de hoogstamfruitbomen uit ons land. Idyllisch beeld maakte plaats voor massaproductie en export.

In 1950 kende de vlaai- en stroopprovincie Limburg nog 15.000 hectare hoogstambo-

men, in 1987 nog maar 1900 ha, anno 2004 is het rond de 1000 ha gekomen. Gelukkig zijn er in Nederland diverse verenigingen die zich inzetten voor het verdwijnend fruit, menigeen wil ze echter graag weer aangeplant zien. Een der mooiste boomgaard van Limburg, de Belletboomgaard nabij Cottesen te midden van de heuveldalen, een kronkelend riviertje en vooral te midden van de rust. Vuursalamander, maretak en zinkviooltje, zeldzaam in de rest van Nederland, maar hier komen ze veelvuldig voor.

De hoogstamboomgaard met meer dan 350 appel, peer en enkele pruimenbomen. De huidige hoeve is in 1732 gebouwd in opdracht van de overste van het nonnenklooster in Burscheidt. De boomgaard was tot 1989 in gebruik bij Sjang Crombach, nu is het eigendom van de Stichting Limburgs Landschap. Na zijn overlijden, hebben de erven Crombach er in toegestemd de boomgaard, de Heimansgroeve en de Geulweiden aan het Limburgs Landschap te verkopen. De naam Crombach leeft nog voort in de appel- en perestroop die van fruit uit deze boomgaard gemaakt wordt, ook de appel Zoete Crombach stamt uit deze boomgaard. Door het verdwijnen van fruitrassen verdwijnen ook smaken, geuren en ziektebestendigheid, die van belang kan zijn bij het ontwikkelen van nieuwe variëteiten.

Hoeve- en leifruit

De laatste oude vruchtbomen zijn vaak niet zo zeer meer te vinden in boomgaarden als wel rondom het boeren erf, voor de boerderij of als afscheiding van weg of weiland. Ze dateren nog uit een tijd toen vruchtbomen een economische waarde vertegenwoordigden, net zoals walnoot- of hazelnootbomen. Boeren betrokken hieruit hun, winter voorraad en verkochten het overschot op de markt. Deze vruchtbomen vormden een nog niet geheel ontsloten genetisch reservoir van verdwijnende fruitrassen. Op sommige boerderijen treft men nog leibomen aan, al dan niet tegen muren. De grootste muren (ook wel slangenmuren genaamd) met leifruit vind het landgoed De Aalshorst (te Dalfsen), Queekhoven (te Breukelen) en Huis te Manpad (te Heemstede).



Hierna vindt u een overzicht van wat zeldzame fruitrassen van de appel en de peer. De appel en de peer zijn twee fruitrassen met pit-ten, men noemt hen dan ook pitvruchten.

Appels

Vele appelrassen hebben namen als Glorie van Holland, Groninger Kroon, Oude Wijven, Rode Tulpappel, Roosjesappel, Patman, Hamappel, Schaapsneus en Swaan.

Onder de zoete appels voor stoofpotten of om te drogen vinden we de Kaneelappel, Rijnzoet, Zoete Jopen, Zoete Lemoen, Zoete Goudpipeling en Zoete Veen.

De monniken van de abdij in Egmond vermelden in hun logboek uit 1485, 4 witte zomerguldelingen, 5 pippingen, 2 jakobsappelen en 1 sint-jansappel.

In de 18de eeuw worden Schager-appelen om hun schoonheid geroemd.

In Zeeland kent men in de 19de eeuw Borda-appels, Prinsesnobel, Groenezotjes en Kattebollen.

Na de Tweede Wereldoorlog voorzagen de volgende rassen in eigen behoefte uit boomgaarden en rondom de boerderij: Brabantse Bellefleur, Groninger Kroon, Notarisappel, Lemoenappel, Sterappel, Zoete Campagner, Zoete Kroon, Zoete Ermgaard, Grauwe Holaert en Zomer Aagt.

Als berm- en wegbeplanting dienden: Grauwe Peerzoete, Baumann's Reinette, Gulden Reinette, Zoete Grauwe Gorinchemsche Holaert, Brabantse Bellefleur, London Pippin, Dubbele Rode Zure Paradijsappel, Zoete Veen en in mindere mate Pariser Rambour, Zoete Paradijs, Zoete Campagner, Witte Herfstcalville en Zure Reinette.

Vroeger werden appels bewaard door ze eerst in schijfjes te snijden en dan vervolgens te drogen door op te hangen. Geschikt hiervoor zijn vooral zoete appels.

Inlandsche appelrassen

Zoete Zomer Aagt, Sijden Hemdje, Zomer Coussinot, Princesse Noble, Ananas Reinette, Vlaamsche schijveling, Schoone van Boskoop, Wijker Pippeling, Zoete Kafappel, Herfst-Bloemzoete, Koningspippeling, Reinette von Breda, Brielsche Calville, Calville van Boskoop, Witte Herfstcalville, Zoete Campanjer, Diepe kopjes, Dubbele Zure Rode Paradijsappel, Pigeon, Pomme de Laak, Reinette van

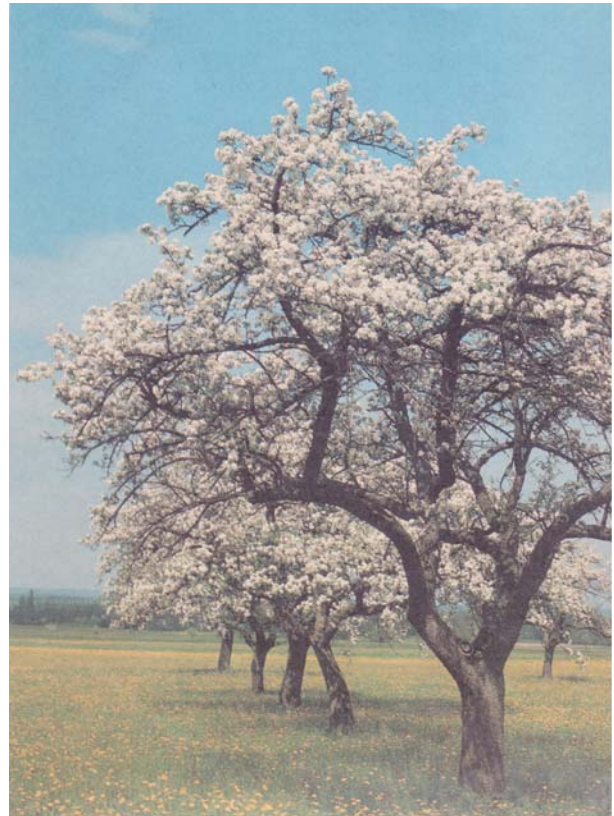


Ekenstein, Zoete Ermgaarde, Princesse Noble, Reinette de France Grise, Roode-Herfstcalville, Oostindische Compagnie, Zeeuwsche Pepping, Reinette Monstrueux, Doeke Martens, Zoete Dolphijn, Bloem-Zuur, Angelierappel, Brand-Appel, Li-moenappel, Zomer Erveling, Zwart-Gat, Sneeuw-Appel, Rode Kroon, Oranje-Appel, Enkele Griet, Juffers Kruidling, Paasch-Appel, Rabauw, Kruis-Appel, Roos-Appel, Herfst-Striepeling, Swaan, Zuure-Zon-Appel, Zoete Veentje, Dragonder-Appel, Blanke-Peerzoet, Pomme-douce, Witte Reinette, Princes-Appel en Geele Soete Silverling.

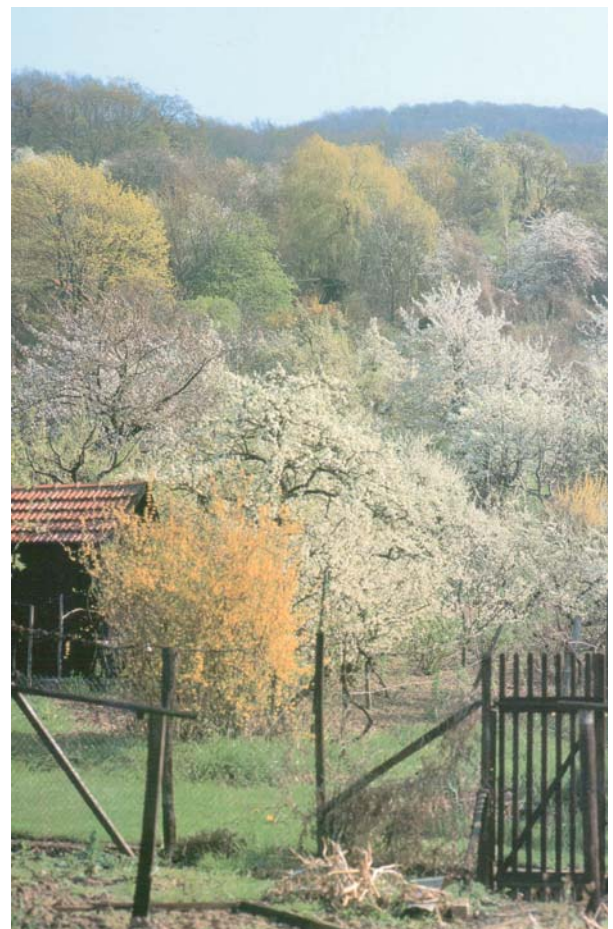
Aan de namen kan je tegenwoordig niet meer herkennen hoe of wat ze smaken: maar de meeste appelen worden in Nederland tegenwoordig uit de hand gegeten. Worden ze niet verkocht dan worden ze tot appelsap, appeltaart of appelmoes verwerkt.

Maar je kan er ook nog stroop, cider of zelfs calvados van maken.

Of zelf kan je er warme appelmoes met kaneel van bereiden. Daarvoor heb je natuurlijk andere rassen nodig. Special rassen voor verwerking worden niet meer geteeld in Nederland, wel is het ene appelras meer geschikt voor verwerking dan het andere ras in verband met schilkleur en smaak. Ook worden er rassen geteeld die ongeschikt zijn voor verwerking tot appelmoes. Bij de appelmoesfabricage worden wel minder goede rassen gemengd met goede rassen. Rassen met een rode schilkleur zijn minder geschikt voor fabrieksmatige verwerking tot appelmoes, omdat hierdoor een te bruine moes ontstaat. Voor huishoudelijk gebruik voor appelmoes zijn gebloste rassen meestal wel bruikbaar, omdat de vruchten dan in vele gevallen worden geschild. Rassen met een sterk aroma zijn eveneens minder geschikt voor de fabrieksmatige verwerking tot appelmoes. Een groot deel van het kwalitatieve onder eind van de oogst wordt door de industrie voornamelijk tot appelmoes verwerkt. Ook vindt op geringe schaal verwerking plaats tot sap, pulp, appelparten en stroop. Zoete Appelen worden bijna uitsluitend voor de huishoudelijke verwerking geteeld.



In zulke boomgaard-restanten staan nog oude rassen.



Weer zo'n verloren hoekje.



*Er worden
weer nieuwe
hoogstammen
aangeplant.
Hier op het
plateau van
Margraten.*

Voor het koken tot appelmoes is de Schoone van Boskoop een uiterst geschikt ras. Wil men erg smakelijke appelmoes dan moet men meerdere (4–6) rassen die geschikt zijn voor appelmoes door elkaar koken, dan krijgt men pas een lekkere appelmoes. Geschikte oude lokale rassen voor de appelstroop zijn de Schaapsneus, Gronsvelder Klumpke, Eysdener Klumpke,

Sevenumse Streepske, Keuleman; Rode Sterappel en Bellefleuren. De geschiktheid van het ras is een kwestie van smaak, onder meer afhankelijk van de vraag hoe rins de stroop dient te worden.

Ook voor de sapverwerking tot vruchtensap en vruchtenwijn zijn niet bepaalde rassen specifiek geschikt.

Appelrassen uit vroeger eeuwen.

Anjelieren, Ananasappelen, Canduweelen, Dytschellingen, Keyserinnen, Guddelinc, Blandereele, Blanckaerden, Braatappelen, Brantappelen, Breydelingh, Butringen, Cautenajugen, Coninghinnen, Corbule, Croirettinghen, Cruijtappel, Cruyelinc, Cruysinge, Eierappelen, Ekkelingen, Eynappel, Geelnerich, Glasappelen, Goldrenetten, Granaatappelen, Groeninghe, Grolzettinghen, Heylesem, Kantappelen, Keutneven, Kleeffsche dytzing, Loevensche wytinghe, Louwerysz appel, Neerlansen, Nordelingen, Oegelinghen, Oogstappelen, Overlansen, Platappelen, Potappels, Pypingen, Rabauen, Ribbelingh, Roetselinge, Rozenappelen, Schyvert, Sibbeling, Sikkelingen, Sinte Jacobsappelen, Smaltappelen, Smertelinge, Somerguldeling, St. Jansappelen, Stinninghen, Vetting, Vijfappel, Vlaamsche Trippelinc, Winterguldeling, Witte Zomergullderling, Wynghelinge, Wynsunnen en Zeutneven.

Verdwenen appelrassen uit het assortiment.

Zure appels

Allington Pippin, Brabantsche Bellefleur, Dubbele Bellefleur, Engelse Bellefleur, Bataafse Bellefleur, Drentse Bellefleur, Franse Bellefleur, Stichtse Bellefleur, Westlandse Bellefleur en Limburgse Bellefleur, Bramley's Seedling, Early Victoria, Eijdsdener Klumpke, Gronsvelder Klumpke, Ellison's Orange, English Winter Goldpearmain, Franse Zure, Glorie van Holland, Gravensteiner, Groninger Kroon, Jacques Lebèl, Keswick Codlin, Keuleman, Lemoenappel, Lord Lambourne, Lunterche Pippeling, Manks Codlin, Notarisappel, Ossenkop, Perzikrode Zomerappel, Present van Engeland, Princesse Noble, Schöner aus Nordausen, Sterappel, Transparente de Croncels, Transparente Jaune, Zigeunerin.

Zoete appels

Bloemeezoet, Jasappel, Zoete Campagner, Zoete Ermgaard, Zoete Winterkroon, Zoete Goud Pippeling, Tuinzoet, Benderzoet, Dubbele Binderzoet, Zoete Court Pendu, Zoete

Present, Haneman, Zoete Erveling, Enkele Griet, Grote Zoete, Soete Kroon, Beugelzoet, Zoete Eva, Zoete Waard, Zoete Bobbert, Zoete Hooilaars, Breede Zoete, Zoete Streepjesappel, Zoete Anijsappel, Soete Son-Appel, Wijnzoet, Binderzoet, Winterbloemzoet, Zoete Bellefleur, Zoete Rouweling, Zoete Candij, Zoete Ribbeling, Spaansche Gulderling, Peerzoet, Zoete Ananas, Zoethout, Zoete Koningspippeling, Honderdmark, Geelzoet, Dijkmanszoet, Witte Soete-Silverling, Geele Soete-Silverling, Zoete Veentjesappel, Dubbele Zoete Aagt, Rijnzoet, Honingzoet, Zoete Calvijn, Vlammeend Zoetje, Pomperanje, Uitgeester Zoet, Herfstbloemzoet, Zoete Tulp, Zoete Crombach, Zoete Paradijs en Zoete Dolphijn.



Lieflijke schoonheid in alle rust (onder en boven).



Zoete Striepeling



Zoete Tulp

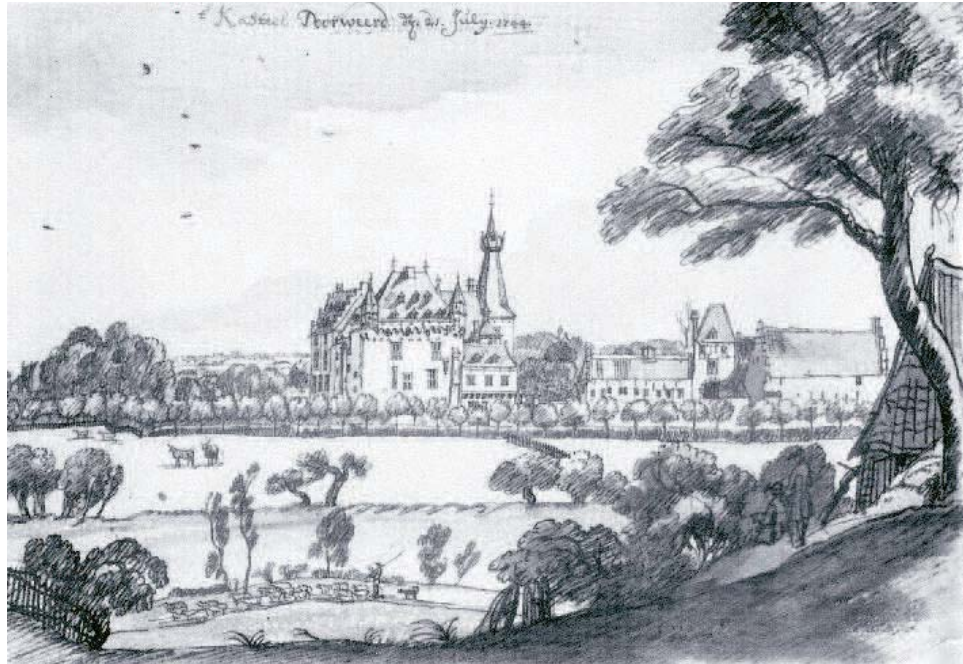


Api étoilée

Hier nog enkele oudjes.

Kasteel Doorwerth

IN ONZE
SERIE
KASTELEN
MET
LEIBOMEN
KOMT
DITMAAL
KASTEEL
DOORWERTH
AAN DE
BEURT.



Geschiedenis

Kasteel Doorwerth is een waterburcht, gelegen in de uiterwaarden van de Rijn nabij het dorp Doorwerth, in de Gelderland.

Het kasteel wordt voor het eerst genoemd in 1260, toen het door de heer van Vianen werd belegerd en in brand gestoken. Dit was vermoedelijk een straf, opgelegd door de graaf van Gelre, om korte metten te maken met de roofzuchtige praktijken van burchtheer Berend van Dorenweerd. Gedurende de daaropvolgende 20 jaar heeft de toenmalige burchtheer (Berend van Dorenweerd of diens zoon, Hendric) de burcht weer hersteld.

In 1430 verkreeg Reinald van Homoet het kasteel en liet het flink uitbreiden. De daaropvolgende eigenaren van het kasteel verbleven er slechts zelden en dit is waarschijnlijk een van de redenen dat kasteel Doorwerth nog een zeer middeleeuws aandoend uiterlijk heeft. Zijn huidige uiterlijk is de danken aan de verbouwingen uit 1560 die zijn verricht in opdracht van



Het kasteel met ophaalbrug.



Het kasteel in volle glorie zie de prachtige leibomen tegen de ringmuur.

Adam Schellaert van Obbendorf heer van Gürzenich, Schinnen 1565-1602, Geysteren 1591-1602 en Flodorp (ca. 1541 - 8 september 1603) en Walrave van Voorst vrouwe van Doorwerth.

Alleen de verbouwing aan de noordhoek is van latere datum evenals het poortgebouw dat in 1640 ontstond in opdracht van Adam's achterkleinzoon Johan Vincent van Schellaert van Obbendorf.

Dat het kasteel het rampjaar 1672 intact heeft overleefd is te danken aan inspanningen van de toenmalige eigenaar, Anton van Aldenburg, een belangrijk Deens edelman.

De van Aldenburgs woonden slechts zelden op het kasteel en het begon langzaam in verval te raken.

In 1837 werd het kasteel verkocht aan Jacob Adriaan Prosper baron van Brakell, die het vervallen kasteel herstelde en er zelf ging wonen.

Na de dood van zijn weduwe zette het verval echter weer in. In 1909 werd tenslotte de vereniging 'De Doorwerth' opgericht die een jaar later het kasteel in bezit wist te krijgen. De initiatiefnemer, Frederic Adolph



Pas geplante leibomen (boven).

Onder de volwassen leibomen.



Wat idyllisch.

Hoefer, vestigde er zijn artilleriemuseum, dat later in Delft zou worden voortgezet als het Legermuseum.

Het kasteel raakte zwaar beschadigd tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar het is daarna weer geheel gerestaureerd. Thans is het Museum voor Natuur- en Wildbeheer en Museum Veluwezoom te gast in het kasteel.



In 1945!



Het gebouw

Het oudste deel, gebouwd door Berend of Hendric van Dorenweerd, bestaat uit een rechthoekige woontoren van circa 10 bij 15 meter, die oorspronkelijk omgracht was en nu nog is te herkennen als de huidige oostvleugel.

De zuidelijke vleugel werd gedurende de 14e eeuw tegen het kleine kasteel aangebouwd en later volgen er nog

meer uitbreidingen.

De massieve woontoren aan de noordvleugel, met zijn uitkragende torentjes op de hoekpunten, werd gedurende de 15e eeuw opgetrokken.

Het is aannemelijk dat Reinald van Homoet verantwoordelijk is voor die uitbreidingen, omdat er rekeningen zijn uit de jaren 1435-1436. Daarin wordt gesproken van omvangrijke verbouwingen. Wel is zeker dat Van Homoet verantwoordelijk is voor tal van andere uitbreidingen, zoals het vergroten van de zuidvleugel en het verplaatsen van de hoofdingang.

Ook de voorburch dateert in aanleg uit de 15e eeuw.

De laatste grote uitbreiding vond plaats halverwege de 16e eeuw, met het uitbreiden van de zuidvleugel en de bouw van de massieve zuidwest toren.

Het kasteel is een officiële trouwlocatie van de gemeente Renkum.



Rijnzoet

Leibomen

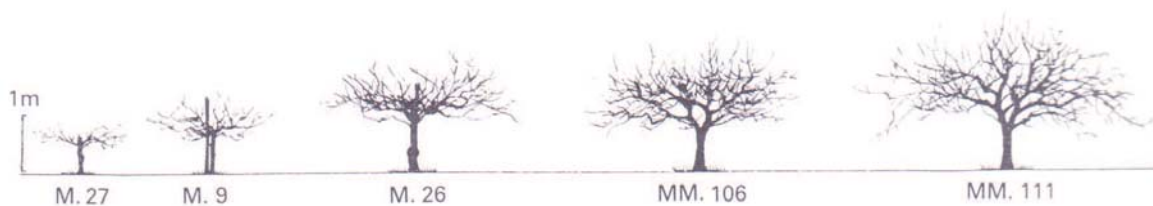
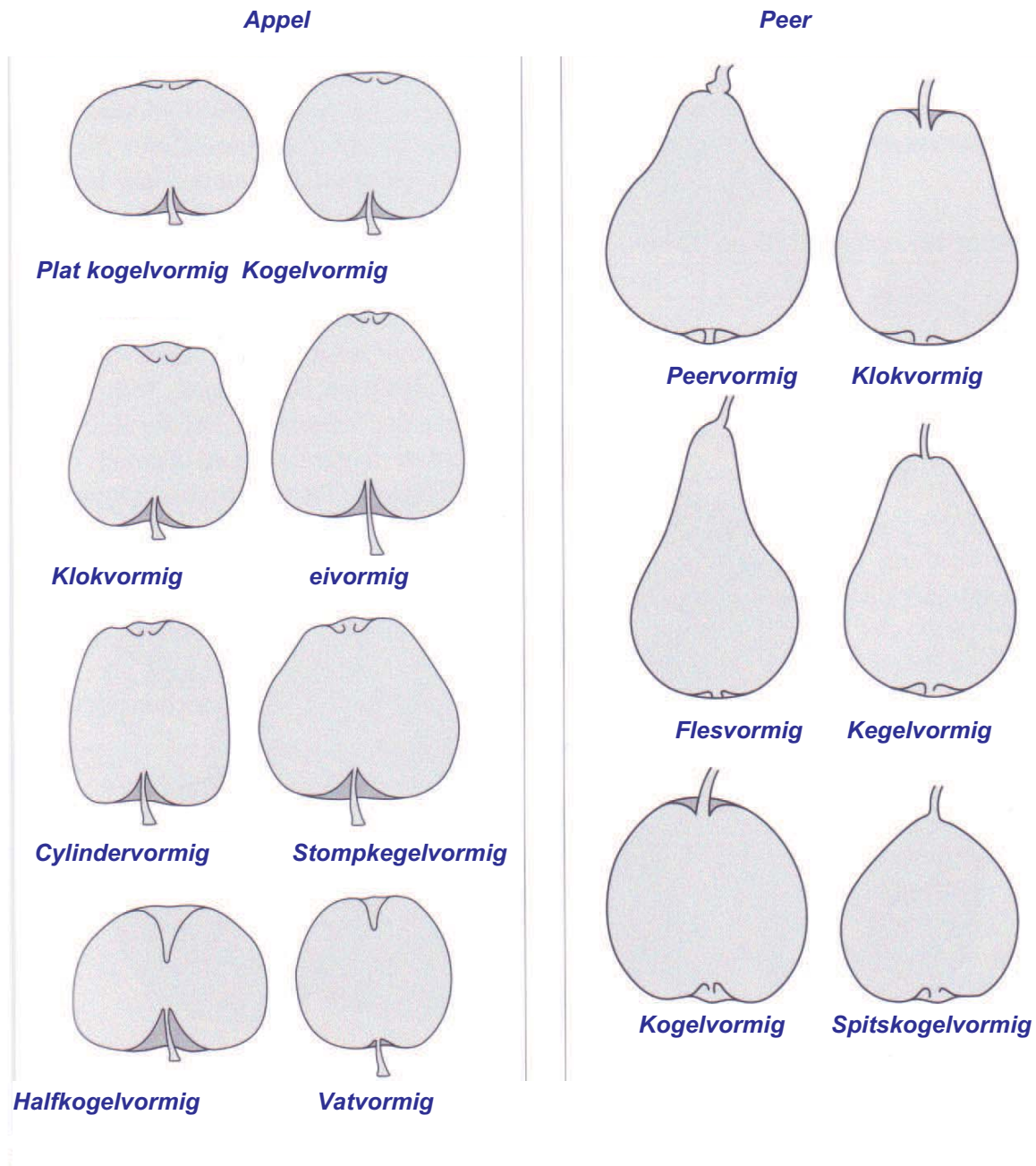
De vele leibomen die de ringmuur sierden zijn onbekend.

Volgens nabij wonenden zou de Rijnzoet aangeplant zijn geweest bij het kasteel.



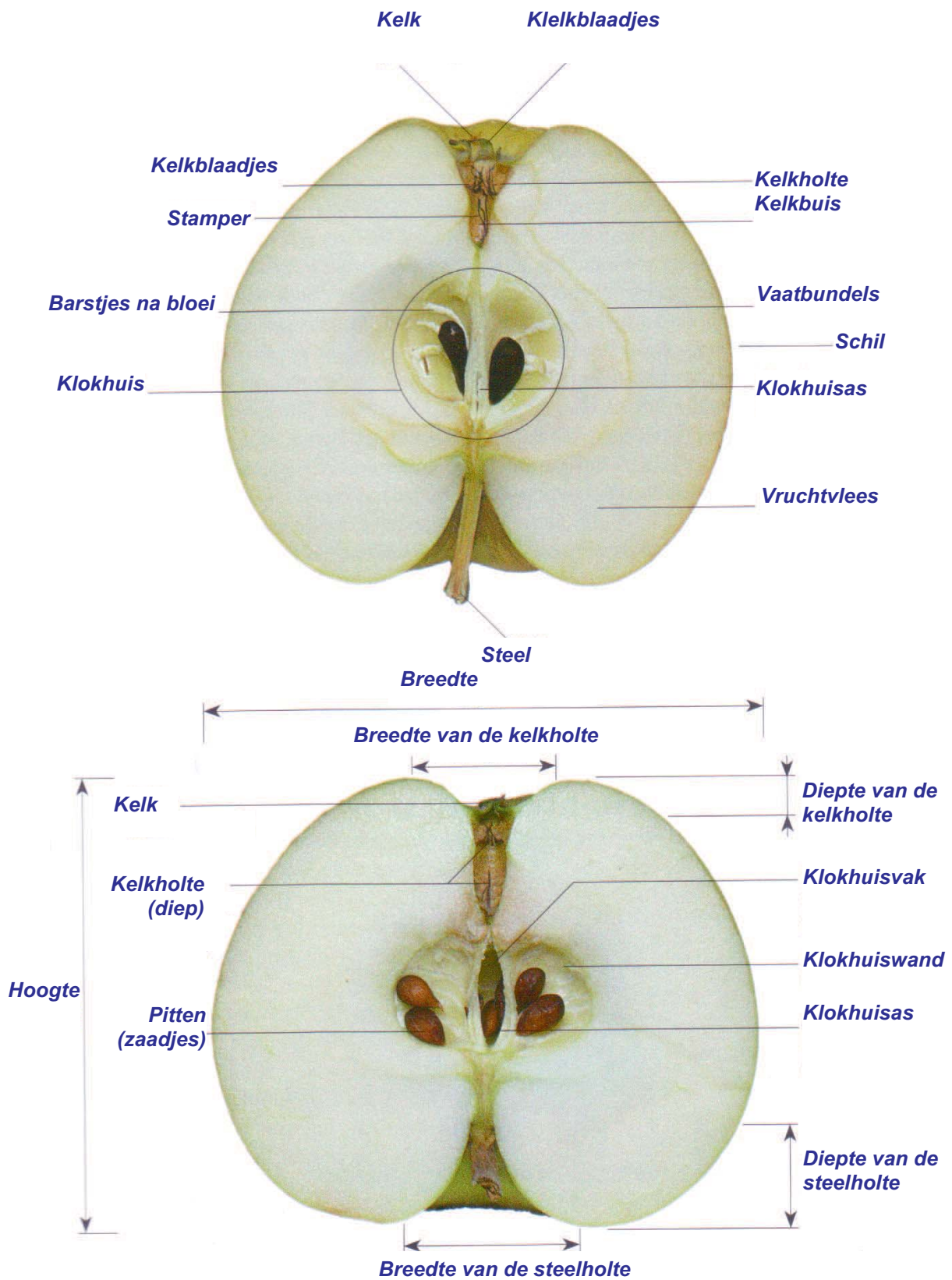
Wat een kolossaal gebouw.

Kenmerken van vruchten



Hoogte van appelbomen op verschillende onderstammen

Benamingen van onderdelen van de vrucht



Dakakkers en fruitlanen

Moestuiniëren is weer helemaal in. De leegstand op complexen neemt snel af. De nieuwe moestuinder is vaak een vrouw. Dat is leuk. Niet alleen zijn vrouwen vaak aantrekkelijker om naar te kijken dan al die gegroefde kerels van 50 jaar en ouder, maar ze tuinen ook anders. Wat losser, het is allemaal niet zo strak én ze zijn bereid om nieuwe dingen uit te proberen.

En waar geen moestuin beschikbaar is nemen enthousiastelingen kale overhoekjes en braakliggende terreinen in de stad in gebruik. Of dat wat wordt is nog maar de vraag. Als het niet zo is is dat geen ramp maar levert ook geen motivatie op.

Ook lees je steeds vaker over daktuinen. In het centrum van Rotterdam, bovenop het kantorencomplex Schieblock aan de Schiekade is een enorm moestuindak aangelegd met de naam Dakakker. Op de bij het artikel staande foto zie je mensen in de weer met jonge slapplanten. Achter hen staan een paar bessenstruiken.



Ik vind dat wel een aardige ontwikkeling: meer mensen staan even stil bij hun voedsel: waar komt het vandaan en hoe is het gekweekt?

Hoogstammen als sierbomen

Leuk hoor die groene overhoeken en daktuinen, maar het lijkt, uit het oogpunt van de echte fruitliefhebber zoals de Fructuslezers (v/m) toch een beetje behelpen. Zelden worden er fruitbomen aangeplant, misschien omdat het vaak een paar jaar duurt voor er wat te oogsten valt? Toegegeven, dan is een slaplant sneller, met een week of zes tot acht is het wel bekeken.





Wat óók opvalt, maar dat is weer heel wat anders, is dat er vrijwel nooit fruitbomen als straat- en parkboom aangeplant worden. Hoogstammen bloeien prachtig, krijgen meestal een herfstkleur en ze dragen nog vrucht ook! Natuurlijk moet je geen appelregen op je auto hebben, maar in een groenstrook of parkje is dat geen enkel probleem.

In Lelystad zijn een aantal jaren honderden B-keus fruitbomen en -struiken geplant. Deze herfst heb ik nog fietstassen vol appels geplukt in het openbaar groen. Onbespoten en prachtig van kwaliteit. Naast appels veel zoete kers, mispel, walnoot, hazelnoot, braam, bessen, sierkwee, volop klein vruchtige pruimen...



Actie

Als iedere Fructuslezer en fruitliefhebber de groenman of -vrouw in zijn of haar gemeente zover krijgt dat er, om maar wat te noemen, 20 hoogstammen geplant worden (misschien bij een nieuwe school, tijdens boomfeestdag, bij de aanleg van een flinke groenstrook) dan is Nederland een paar duizend fruitbomen rijker! Dat wordt genieten voor de bewoners. Misschien kunt u als deskundige vrijwilliger helpen bij het kiezen (de stichting kan u uitgebreid informeren!) en wie weet kunt u de bomen zelfs planten als vrijwilliger zodat u precies weet waar u over een paar jaar moet zijn. En wat zijn nou 20 bomen! Vaak worden 'vernielingen' als argument gebruikt om het niet te doen. In Lelystad is gebleken dat er eigenlijk maar zelden sprake is van vernielingen. Een enkele afgebroken tak maar de boom herstelt zich snel.



Gomziekte op kersbomen

Een ziekte die vooral voorkomt bij steenvruchten; perzik, pruim en kers. Harde bruine plekken in de vruchten (vooral bij pruimen) door inwendige gomvorming en gom afscheiding uit de takken. Deze aantasting is te voorkomen door een goede bodemstructuur, goede kalktoestand en het vermijden van te verse stalmest. Kersen hebben de eerste jaren na het planten weinig mest nodig. De aantasting kan



Bloeiende kersbomen in de museumtuin, geen snoei, bio-bemesting, geen gom!



een boom te gronde richten het wordt in ieder geval nooit meer wat het moet zijn. Daarom is het het beste deze bomen te rooien maar kunnen vaak nog tientallen jaren mee.

De oorzaak van deze ziekte is een onevenwichtige groei, bijvoorbeeld door te veel bemesting, te veel (sterke) snoei of uitputtende vruchtdracht.

Snoei sterk gommende takken tot 10 cm. onder de gomplek weg.

Gomziekte kan ontstaan door:

- het overmatig gebruik van stikstofbemesting
- onjuist tijdstip van snoeien, of te sterke snoei
- na vorstschade (scheuren aan het hout)
- te zure bodem, tekort aan kalk
- een slechte bodemstructuur
- te natte grond

Sterke gomvorming aan een kersboom in de museumtuin na sterke snoei aan één tak. Slechts één zijde van de stam gomt, corresponderend met de gesnoeide tak.

Let voornamelijk op een goede bodemstructuur, een goede kalktoestand en het vermijden van te verse stalmest of te hoge stikstofgiften.
De gomziekte kan voor bomen een heuse kwelling zijn.

*Er is echter een puike remedie uit de natuur zelf: zuring.
De door gomziekte aangetaste schorsdelen worden geheel weggesneden en met gekneusde zuringbladeren dept men de wonde krachtig en wrijft men ze in, zodat het groene sap in het hout kan dringen.
Aldus behandelde plekken genezen snel en er groeit weer gezonde schors.*

Zomersnoei kent vele voordelen

Traditioneel worden de fruitbomen in de wintermaanden gesnoeid. In ieder geval de appels en de peren.

De pruimen en kersen worden per definitie al in de zomer gesnoeid. Sterker zelfs, de zomersnoei biedt vele voordelen.

Kersen en pruimen

Wat betreft het steenfruit is het normaal dat er in de zomermaanden gesnoeid wordt. In verband met de verspreiding van bepaalde schimmelziekten in de wintermaanden wordt er in die periode niet gesnoeid.

In de regel worden de kersen en pruimen dan ook gesnoeid tijdens of direct na de pluk. Aan het snoeien van steenfruit zijn echter nog verdere risico's verbonden.

Bij te sterke snoei gaan de bomen gommen waardoor ze makkelijk aangetast kunnen worden door bacteriekanker.

Herstellende snoeiwond aan kerseboom, er vormt zich nog steeds gom in de wond.



Toch zal er in meer of mindere mate gesnoeid moeten worden.

Redenen hiervoor zijn de volgende: In de jeugdjaren is een vormsnoei noodzakelijk voor het verkrijgen van een evenwichtige kroon met daarin een beperkt aantal goed gepositioneerde gesteltakken.

Tijdens de vormsnoei in de jeugdjaren is het nog mogelijk gesteltakken te kiezen met een goede inplantingshoek.

Te steil groeiende takken zijn niet geschikt als gesteltak.

Regelmatige snoei zorgt ervoor dat de boom niet dichtgroeit.

Dunning van hout zorgt ervoor dat licht en lucht tot binnenin de kroon kunnen doordringen.

Bovendien zorgt dit ervoor dat de onderste takken blijvend voldoende belichting krijgen en daardoor behouden blijven.

Snoei geeft bovendien een reductie van de hoeveelheid bloesem en vruchten.

Beide zullen hiervan profiteren en beter van kwaliteit zijn.

Bij de snoei wordt dood en ziek hout verwijderd. Dit voorkomt verdere verspreiding van ziekten.

Door regelmatige snoei kan men zelf de vorm en bovendien de uiteindelijke hoogte van de boom bepalen.

Dit zorgt ervoor dat je kunt oogsten en het onderhoud uitvoeren zonder gevaarlijke toeren uit te halen.

Voorzichtig snoeien in de kersen

Voor kersen geldt dat niet te zwaar gesnoeid mag worden.

Als gevolg van sterke snoei gaat de boom gommen.

Voor oudere bomen geldt bovendien dat te sterke snoei kan resulteren in het achterwege blijven van de gewenste groeireactie.

De boom zal in dat geval wegwijnen.

Grotere snoei-ingrepen derhalve faseren en beperken tot een lichte dunning.

Bij kers gebeurt dit dunnen aan de buitenzijde en de bovenzijde van de kroon om te voorkomen dat de boom binnenin onderbelicht en vervolgens kaal wordt.

Hierdoor blijft de snoei zoveel mogelijk beperkt wordt tot het een- en tweejarig hout. Snoeiwonden in meerjarig hout behandelen met wondafdekmiddel.

Normaliter worden bij het snoeien de takken glad tot op de stam of tak weggeknippt.

Bij de kersenboom maken we hierop een uitzondering en laten een klein stompje van ongeveer 2 cm staan. Door het laten staan van een klein stompje is er minder kans op gommen.

Voorkom snoeien van dikker hout vanaf het begin na het planten.

Zware harsvorming aan kers.



SLAKKENHUISJES

Slakken, de meeste mensen hebben er niks mee.

Erger nog, slakken wekken hun woede en agressie op.

Zo ken ik iemand die opgeraapte slakken zonder blikken of blozen door midden knipt.

Ook zijn er mensen die slakken, zo zeggen ze glimlachend, zwemmen leren.

Toegegeven, ook op mijn moestuin ben ik ze liever kwijt dan rijk.

Ze hebben een vreettempo waar een volwassen kerel bijna niet tegenop kan.

Maar, dat zult u moeten toegeven, ze doen het grondig. Vaak kun je niet meer zien waar de plantjes gestaan hebben.



Huisjesslak

Er leven nogal wat slakkensoorten in ons land, zowel op het land als in het water, maar het grootste onderscheid is toch wel tussen de huisjes – en de naaktslakken.

De huisjesslak heeft van jongs af aan een huisje, in het begin piepklein, maar met de groei van de slak bouwt hij ook verder aan zijn huisje dat voor een belangrijk deel uit kalk bestaat.

Uit onderzoek is gebleken dat de kleuren van de huisjes min of meer samenhangen met de vegetatie, dus de begroeiing, waar slakken in leven.

In donkere bossen komen bijvoorbeeld vaker slakken met donker gekleurde huisjes voor.

Door deze camouflage hopen ze natuurlijk minder op te vallen.

Vijanden, zoals lijsters, egels en padden, laten zich niet zo gemakkelijk in de luren leggen en smullen van heel wat smakelijke huisjesslakken.



Aan het werk.

Vooral aan het gesmak en geknars van de egel hoor je dat dat een echte liefhebber is.

Natuurlijk gebruik je geen giftige slakkenkorrels omdat daardoor niet alleen slakken maar ook hun vijanden het loodje leggen.

Lijstersmidse

Een slak trek je niet zo maar uit zijn huisje, maar voor de lijster is dat geen probleem.

Hij zoekt een tegelpaadje of dikke kei waarop de huisjes kapotgeslagen worden.

Een lijstersmidse



Vaak vind je er meerdere kapotte huisjes. Zo'n plek wordt een lijstersmidse genoemd.

Ik weet nog dat ik voor de eerste keer zo'n lijstersmidse ontdekte. Ik dacht dat kinderen 'zo maar' een stel slakken-

huisjes kapot hadden getrapt en was daar zelfs een beetje boos over. Even later hoorde ik een luid getik op de tegels en ontdekten het geheim van deze lijstersmid!



BIJENHOUDERSVERENIGING

Het gaat slecht met de bijen en daar zijn zeer waarschijnlijk bestrijdingsmiddelen de oorzaak van hoewel daar volop discussie over is tussen onpartijdige en partijdige deskundigen.

Onpartijdige deskundigen kunnen haarfijn de relatie tussen bijensterfte en chemische middelen aantonen maar zij vinden 'deskundigen', die een achtergrond hadden of hebben in de chemische industrie die de middelen maakt, tegenover zich.

Als u de illusie heeft dat onze regering ons regeert dan heeft u het mis. Het zijn de grote multinationals die de



Uitgevlogen bijentros in de museumtuin. In de museumtuin werken we niet met chemische middelen en ook de bemesting is geheel natuurlijk.

Op de foto links wordt de tros in een korf geschut, zo is er weer een nieuw volk.



dienst uitmaken.

En die zijn ook nog eens zo slim dat ze hier nauwelijks belasting betalen.

Maar dat is weer een ander onderwerp.

In het blad Vrij Nederland heeft over de relatie chemische middelen en bijen een uitgebreid artikel gestaan.

Toen ik dat las was ik boos, maar dat zal u een zorg zijn.
Als fruitliefhebber heb ik wél alle belang bij een goede en gezonde bijenstand.
Maar feit is dat bijen in grote aantallen dood gaan.

Je vraagt je af wat je daar als individu aan kunt doen.
Natuurlijk gebruik je geen chemische middelen. Zelf bijen gaan houden?

Onlangs kreeg ik een aantal infobladen van de Nederlandse Bijenhoudersvereniging uit Wageningen (e-mail info@bijenhouders.nl , site: www.bijenhouders.nl).

Korte, bondige maar interessante informatie over bijen (en zelfs een infoblad over hommels en wespen). Zeer de moeite waard!

Helaas niets over de relatie chemische middelen en bijensterfte, maar misschien heb ik het over het hoofd gezien.

En natuurlijk wil de vereniging niet de kont tegen de krib gooien omdat je dan geen gesprekspartner meer bent.

De vereniging heeft overigens wel gepleit voor een diepgaand onderzoek maar of dat ook wat oplevert gezien het verhaal in Vrij Nederland en de enorme financiële belangen? Ik betwijfel het.

Natuurlijk kunt u als fruitliefhebber en moestuinder ook bij de Bijenhoudersvereniging terecht als u zelf wilt gaan imkeren.

Ook op die manier kunt u helpen bij het gezond houden van de bijenstand.



Wilke grondbij kruipt in nest.



Hoornaarsnest in opbouw

Levenswijze

De geelachtig grijsgroene rupsen van deze spinselmot verblijven in groepjes bij elkaar in spinsels op de bomen. Deze spinsels zijn veel groter dan die van de appelspinselmot en soms is de gehele boom er mee bedekt. In het begin van de zomer verpoppen de rupsen en de cocons hangen, afzonderlijk van elkaar in het spinsel, dat tegen velerlei gevaren bescherming biedt. Later in de zomer komen de vlinders uit, waarna de wijfjes op de takken eitjes afzetten. Deze eitjes liggen als dakpannen over elkaar en worden, na gelegd te zijn, door het vlindertje met een snel verhardende wasachtige afscheiding bedekt. De in de herfst uitkomende rupsen overwinteren onder dat beschermende laagje.



Pruimespinselmot

1) Spinselmot, werkelijke grootte; 2) oudere rupsen, vretend aan een blad; 3) poppen in spinsel; 4) afgezette eitjes; 5) spinsel met jonge rupsen op scheut van pruimeboom; 6) volwassen rups, werkelijke grootte.

Pruimemotje

7) Vlinder, vergroot; 8) rups, vergroot; 9) aangetaste pruimen met gomachtige druppels bij de boorgang; 10) rups in vrucht.

Schadebeeld

De vruchtzetting wordt nadelig beïnvloed, omdat de uitlopende knoppen en bladeren tot voedsel voor de rupsen dienen. Bij ernstige aantasting kunnen de pruimbomen geheel kaal worden gevreten.

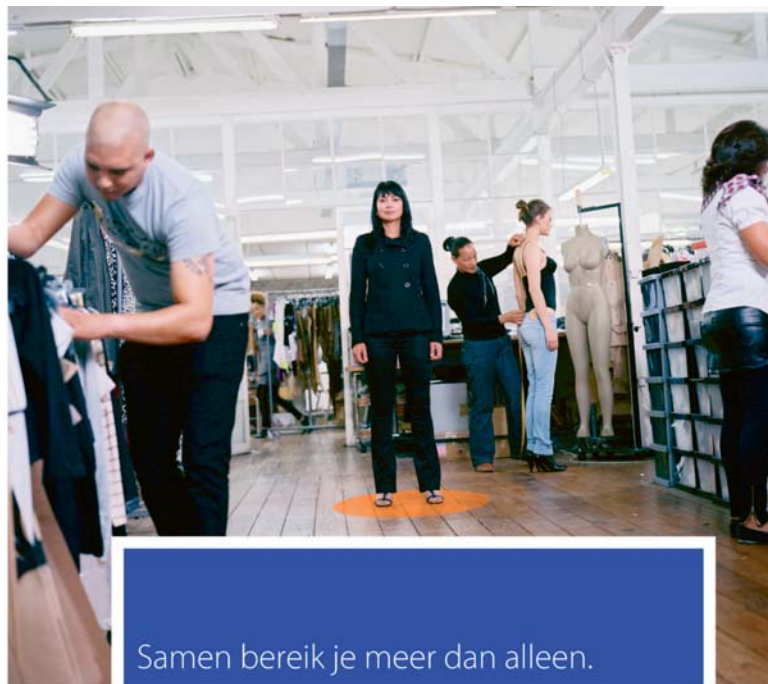
Bestrijding

U kunt tegen de pruimespinselmot spuiten maar beter is om zoveel mogelijk spinsels weg te halen als deze verschijnen.



Ons idee is dat je samen sterker staat.

Als coöperatieve bank gelooft de Rabobank in de kracht van het collectief. Samen bereik je meer dan alleen. U kunt op meerdere manieren gebruik maken van onze kennis en die van onze klanten. Zo helpen ervaren ondernemers de starters. En helpen jongeren elkaar met financiën. Verder komen door samen te werken. Dat is het idee.



Samen bereik je meer dan alleen.

Rabobank. Een bank met ideeën.

www.rabobank.nl/graafschap-midden





Laat uw eigen fruit ambachtelijk verwerken tot pure vruchtensappen!

- Leveringen al mogelijk vanaf slechts 600kg.
- Persrendement ligt op ongeveer 70%.
- Keuze uit Appelsap, Perensap of Appel/Perensap.
- Keuze uit 1 literfles of 0,75 literfles of de Schulp SapTap (nieuw).
- Mogelijkheid tot bedrukken van etiket met eigen tekst en logo.





Meer informatie? Bel of mail naar: 0346 - 25 96 30 of info@schulp.nl.
Kijk ook eens op: www.schulp.nl